

MUUMI

VENE- KIRJA

Teksti © Leena Paasio ja WSOY 2024

Kuvat © Petteri Mattila ja WSOY 2024

Lainaukset ja viivapiirroksiset Tove Jansson ©Moomin Characters™

Graafinen suunnittelu Riikka Turkulainen

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-50217-4

Painettu EU:ssa

VENE- KIRJA

**Leena Paasio
Petteri Mattila**

**Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki**

Sisällys

Seikkailu odottaa.....	9
------------------------	---

I KAIKENLAISIA KULKUPELEJÄ.....

Erilaisia veneitä	12
Purjeveneet.....	14
Jolla ja purjelauta	16
Matka- ja kilpapurjevene	18
Purjelaiva	22
Moottoriveneet.....	26
Perämoottorivene	28
Matkamoottorivene.....	30
Vesiskootteri ja kilpamoottorivene	32
Laiva	34
Melottavat ja soudettavat veneet.....	36
Soutuvene	36
Kanootti.....	38
Kajakki.....	39

II VALMISTAUDU VESILLE.....

Kevätkunnostus.....	42
Veneilijän syksy	44
Välttämättömät varusteet.....	46
Veneilijän vaatetus.....	50
Turvallisesti vesillä.....	52
Tuulten tuntijaksi	55
Aallokossa ja sumussa.....	58
Taivaan merkkejä: pilvet ja tähdet	60
Solmujen taitajaksi	62
Viestejä vesillä	66

III KÖYDET IRTI	68
Veneilijän vastuut ja velvollisuudet	70
Vesille lähtö ja rantautuminen	72
Väistämissäännöt ja hyvät merimiestavat	76
Navigoinnin alkeet	78
Purjehduksen perusteet	82
Veneily pimeässä ja myrskyssä	85
Hätätilanteet	88

IV SININEN VESI SEIKKAILUJA TÄYNNÄ	90
Veneily järvillä.....	92
Järvien luontoa.....	94
Jokiveneilyä	98
Ainutlaatuinen Itämeri.....	102
Itämeren suojeluvinkkejä	104
Suomen rannikon helmiä.....	106
Saaristoluontoa	108

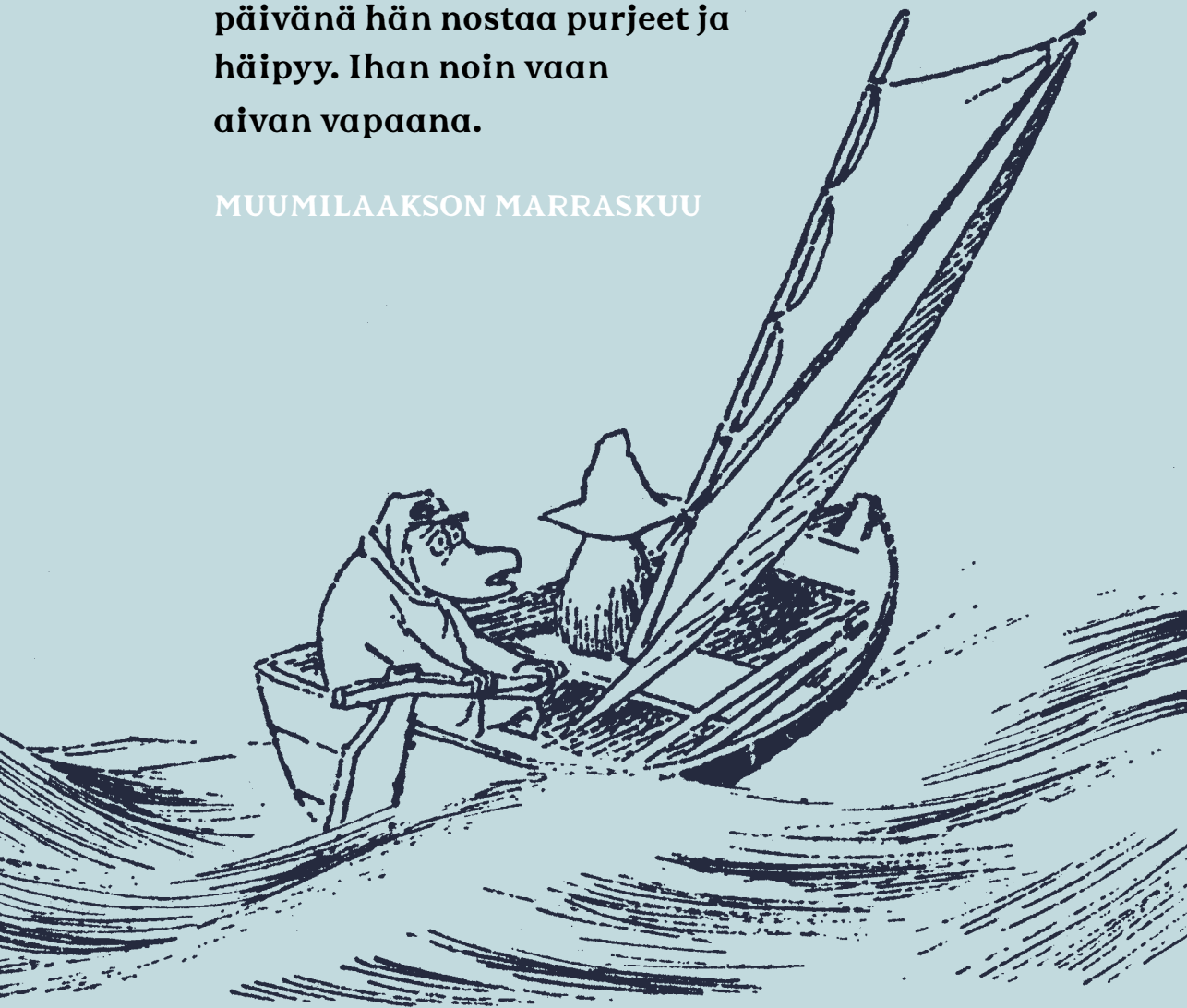
V PUUHAA PAATISSA JA SATAMASSA	112
Uiminen ja kalastus	114
Ruuanlaitto veneessä.....	116
Venesatamat	119
Vesi työpaikkana.....	122

Veden lahja.....	124
------------------	-----

Veneilysanasto	126
Hakemisto	129

Koko kotimatkan Hemuli kertoi veneestään.
– Minussa on muuten muuan merkillinen
piirre, hän sanoi. – Taidan näet olla jollakin
lailla sukulaissielu kaikkien niitten kanssa,
jotka pitävät veneistä. Ajattele nyt esi-
merkiksi Muumipappaa. Jonakin
päivänä hän nostaa purjeet ja
häipyä. Ihan noin vaan
aivan vapaana.

MUUMILAAKSON MARRASKUU

Seikkailu odottaa

Muumipappa on entinen merimies, joka rakastaa veneilyä ja sen suomaa vapautta, jännitystä ja aikaa mietiskellä sekä meren arvoitusta että elämän tarkoitusta. Seikkailu-vene siivittää muumiperheen moniin uusiin paikkoihin ja jännittäviin tilanteisiin, joissa he saavat tehdä valintoja sekä yksin että yhdessä. Vene on hyvä paikka miettiä, mihin suuntaan kannattaa lähteä ja minne taas pysähtyä.

Veneily on koko perheen harrastus, joka tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden päästä irti arjesta, viettää aikaa läheisten kanssa ja nauttia luonnosta: järvien kaislaisista rannoista, ulkosaariston villeistä kallioluodoista ja jokien arvaamattomista kuohuista. Se on matkanteon riemua ja kutkuttava seikkailu, joka vaatii merimiestaitoja mutta myös kärsivällisyyttä, varovaisuutta ja sinnikkyyttä. Kun köydet irrotetaan rannasta ja vene lähtee liikkeelle, on aika iloita vapauden tunteesta ja tuulenviristä kasvoilla. Virkistys- ja harrastuskäytön lisäksi vene voi olla myös arkinen työkalu, apuväline, kulkupeli tai työpaikka.

Veneily herättää elinikäisen rakkauden veteen ja intohimon vesiluonnon puolustamiseen ja suojeluun. Historiassa vesillä liikkuminen on merkinnyt uusia etappeja ja kaukaisten maiden löytämistä. Kautta aikojen on ihmisen taitoja ja kekseliäisyyttä testattu virtausten, tuulien ja muiden – joskus äärimmäistenkin – luonnonilmiöiden armoilla.

Harrastaapa veneilyä sitten pienellä soutuveneellä, verkkaisella matkapurrella tai vauhdikkaalla moottoriveneellä, tarjoavat Suomen tuhannet järvet ja pitkät joet sekä Itämeren rosainen rannikko ja monimuotoiset saaristot nähtävää ja koettavaa alkukeväästä aina keliriksoon asti.

Veneilystä voi tulla elämäntapa, joka opettaa uusia asioista niin säästä, luonnosta, omasta itsestä kuin matkakumppaneista. Vene-elämä ja ympäröivä maisema muodostavat oman pienen todellisuuden, jossa murheet unohtuvat ja ihminen tuntee elävänsä kaikilla aisteilla. Vesillä koetut seikkailut ja muistot sitovat ihmiset yhteen koko iäksi.

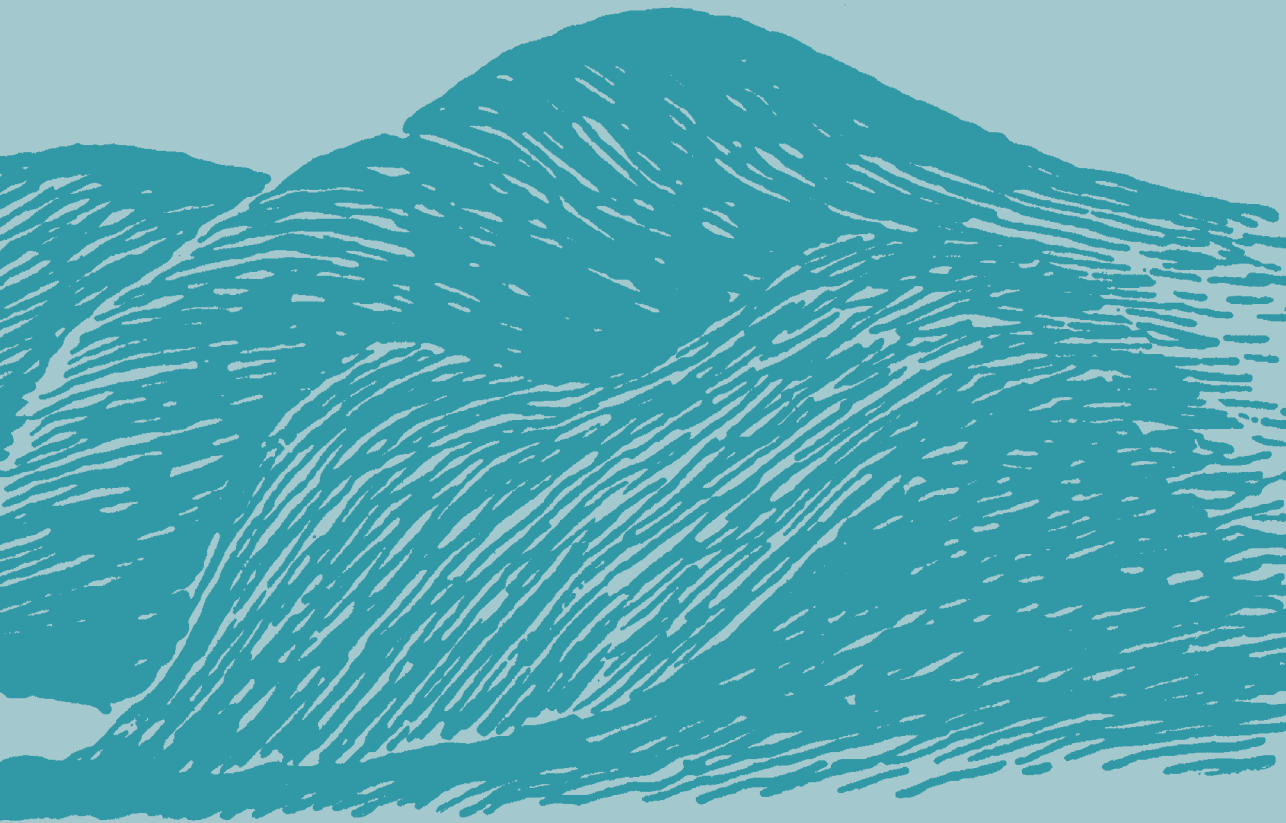
**Keskellä aukeaa oli laiva,
suuri laiva! Se oli leveä ja tukeva niin kuin
Fredrikson itsekin, yhtä varma ja luonteva.
En tiennyt laivoista mitään, mutta minulle tuli heti
vahva tunne, että näin niin sanotusti laivan idean,
seikkailijansydämeni alkoi tykyttää ja
vainusin uudenlaista vapautta.**

MUUMIPAPAN UROTYÖT

I

KAIKENLAISIA KULKUPELEJÄ

Erilaisia veneitä

Vesillä liikkuu monenmoisia veneitä: on pieniä, keskikokoisia ja suuria aluksia, puusta, metallista tai lujitemuovista tehtyjä kulkupelejä. Ne voivat liikkua moottorilla, purjeilla tai lihasvoimalla. Kaikkia veneitä yhdistää kuitenkin samanlainen perusrakenne ja -muoto, joka varmistaa sen, että vene pysyy pinnalla.

Veneen osat

Veneissä on pohja sekä keula eli fööri, perä eli ahteri ja laidat sekä usein myös kansi eli takki. Kun vene kulkee eteenpäin, perästä katsottuna vasenta puolta kutsutaan paapuuriksi ja oikeaa styrypuuriksi. Veneessä ei puhuta oikeasta ja vasemmasta, koska matkustajat eivät ole jatkuvasti kasvot menosuuntaan.

Noste kelluttaa venettä

Veneet kelluvat veden pinnalla nosteen vaikutuksesta. Jos kappale on osittain tai kokonaan upotettu nesteeseen, siihen kohdistuu ylöspäin työntävä voima eli noste. Noste on yhtä suuri kuin kappaleen syrjäyttämän nestemäärän aiheuttama painovoima.

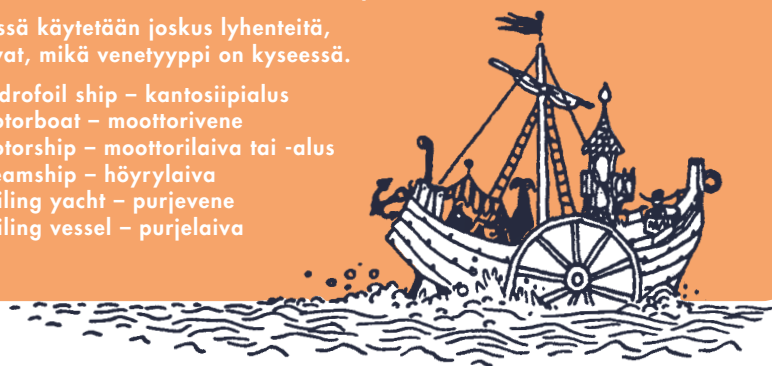

Vanhan tavan mukaan suomalaisille veneille on annettu kolmitavuinen naisen nimi, joka päättyy a-kirjaimen ja jonka keskimmaisessa tavussa on kirjain r, kuten nimessä *Aurora*. Vanhastaan englanniksi laivoihin on viitattu feminiini-pronominilla. Suosittuja nimiä ovat olleet myös perheenjäsenten nimet ja yhdysnimet, joiden toinen osa on *meri*, *aalto* tai *tuuli*. Laivoja on nimetty usein myös paikkojen mukaan. Nykyään veneiden nimeämisessä ei noudateta enää niin tiukkoja periaatteita ja nimellä voidaan haluta kuvata veneen ominaisuuksia tai ulkonäköä kuten nimissä *Lutku* tai *Sikari*. Veneen nimi voi olla myös humoristinen, esimerkiksi *Con Curssi* tai *Merikyrsä*.

Nimien edessä käytetään joskus lyhenteitä, jotka kertovat, mikä venetyyppi on kyseessä.

h/s	hydrofoil ship – kantosiipialus
m/b	motorboat – moottorivene
m/s	motorship – moottorilaiva tai -alus
s/s	steamship – höyrylaiva
s/y	sailing yacht – purjvene
sv	sailing vessel – purjelaiva

Veneiden arvioidut määrät Suomessa

VENETYYPPI	MÄÄRÄ
soutuveneet	400 000
perämoottoriveneet	300 000
rekisteröidyt moottoriveneet	205 000
kanootit ja kajakit	100 000
jollat	15 000
purjveneet	14 000
vesiskootterit	10 000

Suomi on yksi maailman venetiheimmistä maista. Veneiden keskipituus on kuusi metriä ja yleisimmät veneiden nimet ovat *Maria*, *Helmi* ja *Bella*.

ELÄIMELLISIÄ MERENKULKUTERMEJÄ

Hauska tietäjä!

Apinamasto = perämasto

Haivene = puinen kölivenetyyppi

Häränsilmä = pieni myrskyä ennustava pilvi

Jänis = salamatkustaja

Kaapelikatti = keulapiikissä oleva köysinippu

Koiravahti = vahtivuoro puoliyöstä aamuneljään

Lehmäkäännös = käännös myötätuulen kautta

Maakrapu = ihminen, joka ei ole tottunut veneisiin

Merikarhu = kokenut merenkävijä

Ruokkia kaloja = voida pahoin veneessä

Siansorkka = nopea kiinnitysolmu, joka kiristyy kuormituksessa

PURJEVENEET

Purjehtijan mielestä melkein kaikki paitsi purjehdus on turhaa. Veneen liikkussa ilman moottoria pelkkien tuulten ja virtausten avulla purjehtija tietää olevansa perillä.

Kun moottorin säksätys hiljenee, aaltojen kohina kuulassa ja etäällä lentävien merilokkien kirkuna vievät kokonaan toiseen todellisuuteen. Retkipurjehduksessa tärkeintä on matkan tekeminen eikä perille pääsy mahdollisimman nopeasti. Kiireettömyyden lisäksi myös luonnonvoimien valjastaminen eteenpäin vieväksi voimaksi tekee seilaamisesta kiehtovaa ja mukavan haastavaa.

Melkein kaikilla purjehdusseuroilla on vuokra- ja lainaveneitä, joilla pääsee kokeilemaan harrastusta edullisesti. Jos haluaa ostaa oman veneen, hyviä, käytettyjä pursia on runsaasti saatavilla. Myös kimpvaveneet ovat toimiva ratkaisu.

Suomessa purjehdus ei ole ollut koskaan pelkästään varakkaiden etuoikeus, sillä ensimmäiset työväen pурсiseurat perustettiin jo 1800-luvun lopussa.

SUOMEN VANHIMMAT PURJEHDUSSEURAT

- Segelföreningen i Björneborg BSF 1856
- Nyländska Jaktklubben NJK 1861
- Airisto Segelsällskap ASS 1865
- Kuopion Pурсiseura KuoPS 1889
- Turun Työväen Pурсiseura TTPS 1896

Hän katseli tuumivasti tummaa vuolasta vettä ja sai päähänsä, että elämä oli ihan kuin virta. Toiset purjehtivat hitaasti ja toiset nopeasti ja jotkut keikahtavat kumoon.

MUUMILAAKSON MARRASKUU

Vesillä liikkuu kaikenlaisia purjealuksia, kuten jollia, matkaveneitä, kilpapurjursia ja purjelaiwoja. Niitä voi luokitella käyttötarkoituksen lisäksi myös koon, rungon muodon, takilan ja runkojen lukumäärän perusteella.

Purjeveeneen eteenpäin vievä voima syntyy kankaasta tai synteettisestä materiaalista valmistetun suuren tuulipinnan eli purjeen eri puolille syntyvästä paine-erosta. Kun purje on säädetty oikein, on sen kulma tuulen suuntaan mahdollisimman pieni. Jos purjeen etureuna leikkaa tuulen liian isossa kulmassa, purje alkaa lepattaa eikä vene liiku kunnolla.

Tyylikäs käsikirja kaikenikäisille veneilijöille

Irrota köydet, aloita navigointi ja suuntaa kohti veneseikkailua yhdessä muumiperheen kanssa! Tämä kaunis käsikirja yhdistää veneilyn perustiedot ja Tove Janssonin rakkauden mereen. Kirjan avulla opitaan merimerkkejä, veneiden rakenteita sekä sään ja merikarttojen lukemista.

VENEKIRJA on kattava veneilyn perusteos, jota voi pitää mukana veneessä ja lukea helposti matkaa tehdessä. Se esittelee merenkulkua, venetyyppejä ja erilaisia vesillä kulkemisen muotoja purjehduksesta melontaan, herkün Itämeren ja rannikkoluonnon suojelemista unohtamatta.

Kirjailija **LEENA PAASION** asiantuntevat tekstit ja **PETTERI MATTILAN** maalaukselliset värikuvitukset kulkevat rinnatusten **TOVE JANSSONIN** ajattomien piirrosten ja sitaattien kanssa.

